

Nieuwsbrief

Vereniging van TBS-advocaten

tbsadvocaten.org
info@tbsadvocaten.org

2020, nummer 2

Voorwoord van penningmeester Dennis Wolters

De wereld zucht onder het Covid-19-virus en de wereldwijd getroffen (vrijheidsbeperkende) maatregelen, nodig om het virus onder controle te krijgen. In maart dit jaar heeft Minister Dekker maatregelen getroffen die de FPC's en FPK's (en hun bewoners, ruim 1.000 TBS-gestelden) hebben getroffen. Die maatregelen behelsden onder meer het beperken van verloven, waarbij vooral TBS-gestelden die begeleid en onbegeleid verlof hadden, werden getroffen; het aantal verlofbewegingen is teruggebracht tot, laat ik het maar het 'hoogst noodzakelijke' noemen. Ook het bezoek door partner, kinderen, familie en vrienden werd aanzienlijk beperkt. En omdat personeel met mogelijke Corona-symptomen thuis dienen te blijven, is er in veel klinieken minder personeel, met als gevolg aangepaste in- en uitsluitijden.

Tussen 2000 en 2010 is de gemiddelde (mediane) TBS-behandelduur toegenomen van vijf tot grofweg tien jaar. Voor de FPC's en FPK's was dit in 2010 aanleiding om hun inhoudelijke visie op de forensische zorg vast te leggen in de notitie '[Forensische Zorg in Perspectief](#)'. Met dit document beoogden de instellingen de knelpunten in de oplegging en tenuitvoerlegging van de TBS-maatregel in kaart te brengen en in overleg met belanghebbenden op te lossen. Nadien nam de gemiddelde behandelduur gestaag af tot 8,4 jaar in 2014 tot 7,6 jaar nu. In zijn [brief](#) van 14 oktober 2020 schreef Minister Dekker aan de Tweede Kamer het 'Teevenjaar' af te schaffen. Het begaan van een strafbaar feit of een onttrekking leidt dus niet meer per definitie tot een jaar lang verlies van verlof. De verwachting is dat de gemiddelde behandelduur daardoor verder zal afnemen.

De vraag is echter wat de Corona-maatregelen, nu deze inmiddels ruim acht maanden van kracht zijn en het einde van de pandemie nog niet in zicht is, voor gevolgen zullen hebben voor de gemiddelde behandelduur. Het minder kunnen praktiseren van verloven zal niet bevorderlijk zijn voor de behandelduur. En afname van bezoek heeft wellicht als neveneffect dat met het gemis aan contact de motivatie voor de behandeling afneemt. Waarom zouden TBS-gestelden, kwetsbare mannen en vrouwen, anders dan 'normale' mensen, geen last hebben van alle beperkingen? In de media zijn met enige regelmaat geluiden en vooral waarschuwingen over een toename van depressieve klachten als gevolg van de maatregelen te horen. Ik heb geen reden aan te nemen dat dit niet geldt voor de bewoners van de FPC's en FPK's. Rechtbanken zullen (vanzelfsprekend) geen rekening (kunnen) houden met de maatregelen, die een vertragend effect op de behandeling hebben gehad. Immers, het bewandelen van de 'koninklijke weg' (begeleid, onbegeleid, transmuraal, proefverlof en voorwaardelijke beëindiging) kost tijd. En die weg kost op dit moment en in de komende jaren, zo durf ik wel te stellen, meer tijd dan tot 2020 het geval was. Met vervolgens ook langere vrijheidsbeneming tot gevolg. En aangezien een TBS-behandeling in een FPC per dag ongeveer € 465,00 kost, zal de als gevolg van de maatregelen ontstane vertraging ook veel geld gaan kosten.

Het afschaffen van het 'Teevenjaar' zal naar alle verwachting leiden tot een verdere afname van de behandelduur. Maar of die daadwerkelijk zal afnemen? Ik vrees dat – ook als in 2021 wordt begonnen met een vaccinatieprogramma – die afname door de gevolgen van de beperkende Corona-maatregelen ruimschoots ongedaan gemaakt zal worden. Onttrekkingen en strafbare feiten worden slechts door een verhoudingsgewijs gering aantal TBS-gestelden begaan, terwijl de Corona-maatregelen alle TBS-gestelden betreft, de een uiteraard meer dan de ander. En hoe lang ijlen die gevolgen vervolgens nog na? Vijf jaar? Of misschien nog langer? De toekomst zal het leren. Dat de maatregelen zullen leiden tot hogere kosten van de behandeling is niet anders. De gevolgen voor de vrijheid van meer dan 1.300 TBS-gestelden is pas echt een reden tot zorg.

Schadevergoeding na te lang geduurde gemaximeerde TBS? Vooralsnog niet...

Op [18 februari 2020](#) heeft de Hoge Raad bepaald dat een tot vier jaar gemaximeerde TBS in totaal niet langer dan vier jaar mag duren, ook niet in de vorm van een TBS met voorwaardelijk beëindigde dwangverpleging. Dit arrest week af van de tot dan toe geldende rechtspraak van de Penitentiare Kamer van het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden (zoals in een arrest van [16 mei 2019](#)). Daardoor hebben meerdere TBS-gestelden aan wie een gemaximeerde TBS was opgelegd, langer TBS gehad dan wettelijk mogelijk was. Vooralsnog lijkt het lastig om schadevergoeding voor de te lange TBS te krijgen. De artikelen 530 en 533 Sv zijn niet van toepassing omdat er immers wel sprake was van een veroordeling tot een maatregel. De aangewezen route leek het indienen van een verzoek tot schadevergoeding bij het College van Procureurs-Generaal.

Het **College van PG's** is echter niet bereid aansprakelijkheid te erkennen noch schadevergoeding uit te keren. Het standpunt van het College is dat het OM als uitvoeringsorgaan op grond van artikel 553 Sv verplicht is onherroepelijke beslissingen van de rechter ten uitvoer te leggen. Arresten van de Penitentiare Kamer zijn altijd onherroepelijk, nu daartegen (door de TBS-gestelde) niet geklaagd kan worden in cassatie. Van die verplichting kan enkel afgeweken worden als de bevoegdheid tot executie is vervallen op grond van een wettelijk voorschrift, zoals een gratiebesluit, of indien sprake is van een uitspraak van het EHRM, waarmee de strafrechter bij zijn beslissing geen rekening heeft kunnen houden en die noopt tot de slotsom dat die beslissing op zodanige wijze tot stand is gekomen dat niet meer kan worden gesproken van een eerlijke behandeling van de zaak in de zin van artikel 6 lid 1, eerste volzin, EVRM (HR 1 februari 1991, NJ 1991/413). De executieplicht van het OM impliceert, aldus het College van PG's, dat het OM niet eigenstandig een wijziging kan aanbrengen in (de duur van) een door de rechter opgelegde straf [of maatregel]. Ook de Aanwijzing executie stelt de executieplicht van het OM voorop en maakt het slechts onder bijzondere omstandigheden mogelijk dat besloten kan worden tot het stopzetten van executie (aldus onder meer de Hoge Raad op [27 februari 2015](#)). Op grond hiervan meent het College van PG's dat er tot de uitspraak van de Hoge Raad van 18 februari 2020 geen grondslag was om de tenuitvoerlegging van de gemaximeerde TBS na vier jaar te beëindigen als met een rechterlijke beslissing die TBS was verlengd. Derhalve wordt er geen aansprakelijkheid erkend en geen schadevergoeding toegekend.

Het College van PG's heeft een verzoek schadevergoeding van een TBS-advocaat eveneens neergelegd bij de **Raad voor de rechtspraak**. Die wijst op artikel 78 lid 7 Wet op de rechterlijke organisatie (RO), waarin staat dat cassatie in het belang der wet geen nadeel toebrengt aan de rechten door partijen verkregen. Ofwel: de cassatie in het belang der wet heeft geen gevolgen voor eerdere onherroepelijke uitspraken. Verder wijst ook de Raad op de executieplicht van het OM.

Verder stelt de Raad voor de rechtspraak dat het onverenigbaar is met het gesloten stelsel van rechtsmiddelen dat de juistheid van de rechterlijke beslissing van het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden (tot verlenging van de TBS nadat de vier jaar al bereikt waren) langs de weg van een vordering uit onrechtmatige daad ter discussie wordt gesteld. Voor wat betreft de gehoudenheid tot schadevergoeding wordt slechts een uitzondering gemaakt indien sprake is van onrechtmatige rechtspraak. Hiervan is slechts sprake indien alle rechtsmiddelen zijn uitgeput en bij de voorbereiding van de rechterlijke beslissing zijn zo fundamentele rechtsbeginselen veronachtzaamd dat van een eerlijke en onpartijdige behandeling niet meer kan worden gesproken. De Raad stelt dat aan de tweede voorwaarde voor onrechtmatige rechtspraak niet is voldaan. Dat wordt niet anders door de eventuele omstandigheid dat achteraf de onjuistheid van de verlengingsbeslissing zou komen vast te staan, aldus de Raad voor de rechtspraak.

Afscheid van Jan Jesse Lieftink als bestuurslid

Helaas heeft medeoprichter van de Vereniging van TBS-advocaten Jan Jesse Lieftink wegens drukte moeten besluiten te stoppen met zijn bestuursfunctie. Op de ALV van 11 december zal een nieuw bestuurslid worden gekozen. Het bestuur draagt Jan Boksem van het strafrechtkantoor Anker & Anker voor.

De opleggingsrechter bepaalt of een TBS gemaximeerd is

In zijn uitspraak van [2 juli 2020](#) overweegt het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden dat de opleggingsrechter bepaald heeft dat er sprake was van een misdrijf dat gericht was tegen en gevaar veroorzaakte voor de onaantastbaarheid van het lichaam van een persoon. Dat betreft een situatie zoals vermeld in artikel 38e lid 1 Sr, waarin staat wanneer een TBS niet gemaximeerd is. Het Hof overweegt dat het dan niet aan de verlengingsrechter toekomt om zich (opnieuw) uit te laten over het al dan niet gemaximeerd zijn van de TBS. Het Hof verwijst daarbij naar het EHRM (de uitspraak inzake Van der Velden tegen Nederland d.d. 31 juli 2012) en zijn eerdere uitspraak van [17 mei 2018](#). Dat lijkt echter niet in lijn met de eerdere rechtspraak van het Gerechtshof, zoals neergelegd in zijn uitspraken van [30 mei 2011](#) en [6 juni 2011](#). Daarin overwoog het Gerechtshof: "Gelet op de parlementaire geschiedenis komt ook aan de verlengingsrechter (in hoger beroep) de bevoegdheid toe zich (opnieuw en al dan niet in afwijking van de rechter die de maatregel heeft opgelegd) over deze vraag uit te laten en daarmee te bepalen of er sprake is van een al dan niet gemaximeerde TBS". Deze overweging heeft het Gerechtshof herhaald in zijn beslissing van [20 april 2017](#).

Verzoek cassatie in het belang der wet

Gelet op de tegenstrijdigheid van deze beslissingen en het feit dat het Gerechtshof in zijn uitspraak van 2 juli 2020 niet ingaat op de reden van deze wijziging van inzicht, vond de Vereniging van TBS-advocaten het in het belang van de rechtszekerheid om cassatie in het belang der wet te (laten) instellen en heeft daartoe een verzoek ingediend bij de Procureur-Generaal bij de Hoge Raad.

De Vereniging van TBS-advocaten heeft de Procureur-Generaal in dat verband gewezen op het arrest van de Hoge Raad van [12 februari 2013](#), waarin de Hoge Raad aandacht besteedde aan hetzelfde arrest van het EHRM, waar het Gerechtshof in zijn beslissing van 2 juli 2020 naar verwijst (Van der Velden tegen Nederland). De Hoge Raad overweegt in die beslissing: "De opvatting van het Hof dat het, afgezien van gevallen als vorenbedoeld, niet aan de verlengingsrechter is 'door interpretatie van de uitspraak van de opleggingsrechter' alsnog vast te stellen of de TBS al dan niet is opgelegd t.z.v. een geweldsmisdrijf, vindt geen steun in EHRM LJN: BX9033 en kan niet als juist worden aanvaard. Geen rechtsregel verzet zich ertegen dat de verlengingsrechter mede o.g.v. andere dan in de einduitspraak vermelde gegevens door interpretatie van het oordeel van de opleggingsrechter tot het oordeel komt dat de TBS is opgelegd t.z.v. een geweldsmisdrijf, terwijl ook niet kan worden uitgesloten dat andere processtukken waarover de opleggingsrechter beschikte, daaromtrent uitsluitend geven". Weliswaar ging dit over situaties waarin de opleggingsrechter zich in het geheel niet uitgelaten had over de duur van de TBS, maar in rechtsoverweging 4.6 overwoog de Hoge Raad: "De raadpleging van deze stukken zal **vooral** aangewezen zijn indien de einduitspraak niet een voldoende duidelijke motivering bevat als bedoeld in artikel 359 lid 7 Sv of anderszins niet voldoende aanknopingspunten bevat voor het oordeel..." (of sprake is van een gemaximeerde TBS). Het woord 'vooral' lijkt aan te duiden dat ook in gevallen waarin de opleggingsrechter zich wel uitgesproken heeft over de duur van de TBS, een afwijkend oordeel van de verlengingsrechter mogelijk is.

De **Procureur-Generaal** deelt deze lezing niet. Volgens hem overweegt de Hoge Raad slechts dat in het geval het oordeel van de opleggingsrechter niet duidelijk is, de verlengingsrechter door interpretatie van de uitspraak van de opleggingsrechter alsnog kan vaststellen of de TBS al dan niet is opgelegd ter zake van een geweldsmisdrijf. In de zaak waarvoor cassatie in het belang der wet was gevraagd, had de opleggingsrechter evenwel expliciet overwogen dat het om zo'n geweldsmisdrijf ging. In dat geval heeft, aldus de PG, de verlengingsrechter niet de bevoegdheid om zich (opnieuw) uit te laten over het al dan niet gemaximeerd zijn van de TBS. Dat het Gerechtshof op 20 april 2017 nog heeft overwogen dat de verlengingsrechter wel kan oordelen over de gemaximeerdheid van de TBS, noemt de PG (overigens ongemotiveerd) een vergissing en wijst daarbij op het arrest van het Gerechtshof van [1 oktober 2012](#). Het Gerechtshof overwoog toen dat het als gevolg van de uitspraak van het EHRM teruggekomen is op zijn eerdere opvatting van [30 mei 2011](#) dat ook aan de verlengingsrechter de bevoegdheid toekomt om zich uit te laten over de al dan niet beperkte duur van de TBS indien de rechter die de maatregel heeft opgelegd, zich hierover niet heeft uitgelaten. Volgens het Gerechtshof is echter geen sprake van enige interpretatie indien blijkens de bewezenverklaring, de kwalificatie en de motivering van de oplegging van de straf en/of maatregel *zonder meer duidelijk is* dat sprake is van een geweldsdelict. *In dat geval* kan de verlengingsrechter alsnog vaststellen dat het gaat om een geweldsdelict.

Kortom: als de opleggingsrechter expliciet heeft overwogen dat de TBS al dan niet gemaximeerd is, kan de verlengingsrechter daar niet van afwijken.

Prepassantenafdeling PI Vught

Ter voorbereiding op hun TBS-behandeling kunnen gedetineerden aan wie ook de maatregel van TBS is opgelegd zes tot twaalf maanden voor het einde van hun detentietijd worden geplaatst op de prepassantenafdeling in de PI Vught. Is het strafrestant minder dan zes maanden, dan vindt geen prebehandeling plaats. Het gaat om zowel vrouwen als mannen en zowel om gedetineerden die geplaatst zijn op reguliere afdelingen in PI's als om hen die geplaatst zijn op een PPC. Ook maakt de hoogte van het IQ niet uit. Als er nog een hoger beroep of cassatie loopt, wordt de gedetineerde niet geselecteerd voor de prepassantenafdeling. Door DIZ moet hiervoor een selectiebesluit worden genomen.

De bedoeling is dat aanstaande TBS-gestelden wennen aan een meer sociotherapeutisch klimaat, waardoor de overgang van een PI naar een TBS-kliniek kleiner is. Voorafgaande aan de plaatsing vindt er een kennismakingsgesprek plaats. Na plaatsing zijn er intakegesprekken. De voorbereiding op de TBS-behandeling bestaat vooral uit het informeren en motiveren van de aanstaande TBS-gestelde. Ter voorbereiding kan bijvoorbeeld al een IQ-test gedaan worden en kan worden begonnen met behandeling. Bij behandelplanbesprekingen worden ook medewerkers van de toekomstige TBS-kliniek uitgenodigd.

Tegen de selectiebeslissing van DIZ kan bezwaar worden ingediend bij de selectiefunctionaris (artikel 17 PBW) of rechtstreeks beroep bij de RSJ als de betrokkene in de gelegenheid is gesteld zijn bezwaren tegen de door de Minister voorgenomen en hem betreffende beslissing kenbaar te maken.

In een beroep tegen de selectiebeslissing tot plaatsing op de prepassantenafdeling werd geklaagd tegen de onrechtmatigheid van een behandeling aldaar (de veroordeelde had immers nog geen TBS). De RSJ oordeelde daarover op [12 juni 2019](#) dat de prepassantenafdeling niet bedoeld is om vervroegd de behandeling op te starten, maar om de plaatsing in een FPC zo goed mogelijk voor te bereiden. In beginsel is plaatsing op een pre-passantenafdeling verplicht, tenzij sprake is van inhoudelijke contra-indicaties, aldus de RSJ.

In alle beslissingen van de RSJ over dit onderwerp, zo ook in de beslissing van de RSJ op [27 maart 2019](#), wordt verwezen naar een (interne) memo van het ministerie waarin het beleid uiteen is gezet. Daaruit volgt (o.a.) dat de prepassanten zes tot twaalf maanden voor de geplande opnamedatum in een FPC op de pre-passantenafdeling worden geplaatst en enkel als er een indicatiestelling is.

Declareren voorlopige hervatting/verpleging bij RC

Sinds 1 juni 2020 moeten de zittingen bij de RC over de voorlopige hervatting van de dwangverpleging of de voorlopige verpleging gedeclareerd worden op het piketformulier (1,5 punten), aldus de [kenniswijzer bij artikel 23/23a BVR](#). De procedure ex artikel 6:6:11 lid 6 Sv staat daar echter nog niet op aangegeven. U dient het artikel er zelf bij te zetten en uw werkzaamheden te declareren onder het kopje van de inbewaringstelling. Op de nieuwe formulieren zal dat aangepast worden. Overigens noemt de [kenniswijzer van de RvR bij artikel 17 BVR](#) per abuis nog de voorlopige verpleging, te declareren als onderzoekshandeling bij de RC (1 punt). Dit lijkt een vergissing.

De Vereniging van TBS-advocaten is opgenomen in de [lijst](#) van de Nederlandse Orde van Advocaten met **geregistreerde specialisatieverenigingen**. Als u lid bent van de Vereniging van TBS-advocaten, kunt u inloggen bij de Orde en dit aangeven op de website.

Facturering zorgconferenties

Eerder meldde het Ministerie ons dat de facturen van de zorgconferenties niet meer bij de klinieken zelf maar rechtstreeks bij DJI ingediend moesten worden, via facturen@dji.minjus.nl. De facturen voor de driegesprekken dienen nog wel rechtstreeks bij de kliniek ingediend te worden. Inmiddels heeft DJI ons laten weten dat de adressering voor de factuur van de zorgconferenties moet zijn:
Dienst Justitiële Inrichtingen
Divisie ForZoJJI
Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Daarnaast dient u als kostenplaats het getal 760110 op te nemen. Dit versnelt de behandeling van de factuur. Deze factuur kan vervolgens per e-mail aan facturen@dji.minjus.nl gestuurd worden.

Fysieke aanwezigheid op de zitting tijdens Covid-19-maatregelen

Tijdens de lockdown vanaf medio maart 2020 werden er veel beperkingen opgelegd aan TBS-gestelden. Eén van die beperkingen betrof de mogelijkheid om al dan niet de TBS-verlengingszitting fysiek bij te wonen. Ook toen het beleid van het LOVS versoepelde voor wat betreft inhoudelijke zittingen (waarbij de verdachte in beginsel fysiek aanwezig is), bleven TBS-verlengingszittingen vallen onder het uitgangspunt dat de TBS-gestelde via een videoverbinding wordt gehoord. Het probleem lag met name bij het vervoer via DV&O en het verblijf in de cellengang op de rechtbank. In de praktijk betekende dit al snel dat TBS-gestelden die met verlof naar de rechtbank konden komen, welkom waren, maar TBS-gestelden die intramuraal zonder verlof in een kliniek verbleven, gevraagd werd de zitting via video bij te wonen. De Tijdelijke regeling strafrecht wordt steeds vervangen en is te vinden op de [website van de Rechtspraak](#). De meest recente [Tijdelijke regeling strafrecht is van 1 september 2020](#). Het daarin neergelegde beleid is dat TBS-verlengingszittingen nog steeds zoveel als mogelijk met gebruikmaking van een telefonische (beeld)verbinding worden behandeld. De LOVS is echter 'slechts' een richtlijn (oriëntatiepunt) waarvan de voorzitter van de strafkamer kan afwijken.

In een verlengingszaak die leidde tot de beslissing van de Rechtbank Zeeland-West-Brabant, locatie Breda d.d. [23 juli 2020](#) gaf de TBS-gestelde vooraf aan bij de zitting aanwezig te willen zijn. De voorzitter van de rechtbank gaf daarvoor toestemming. De Van Mesdagkliniek weigerde echter de TBS-gestelde te laten gaan en gaf aan het beleid te volgen dat patiënten en medewerkers niet fysiek op zittingen mochten verschijnen en verwees daarbij naar de LOVS-richtlijn. Uiteindelijk heeft de TBS-gestelde ingestemd met een videoverbinding, maar de rechtbank gaat nog wel in op deze situatie en overweegt: de bevoegdheden van de voorzitter van de meervoudige kamer kunnen niet door een regeling vanuit het LOVS worden beperkt. Het is uiteindelijk de voorzitter van de kamer waarin een zaak wordt behandeld die de bevoegdheid heeft, alle omstandigheden en belangen wegend, om te bepalen of een persoon wiens zaak op zitting wordt behandeld, fysiek bij de behandeling aanwezig moet zijn. Dat bij de afweging binnen de rechtspraak bestaande afspraken worden betrokken, spreekt voor zich, maar zij beperken die bevoegdheid in beginsel niet.

Kortom: het is aan de voorzitter en niet aan de LOVS om te bepalen wie wel en wie niet fysiek mag verschijnen op een zitting. De TBS-kliniek is op grond van artikel 52 RVT verplicht om de TBS-gestelde in de gelegenheid te stellen om de inrichting te verlaten teneinde een gerechtelijke procedure bij te wonen indien hij krachtens wettelijk voorschrift verplicht is voor een rechter te verschijnen, maar ook indien hij bij het bijwonen van de procedure een aanmerkelijk belang heeft en tegen het verlaten van de inrichting hiertoe geen overwegend bezwaar bestaat. Toen bovenstaande casus speelde, lieten andere TBS-klinieken hun patiënten al wel naar zittingen gaan en waren onbegeleide verlopen van TBS-gestelden in de Van Mesdagkliniek ook alweer toegestaan. Rechtbanken waren inmiddels coronaproof ingericht. Een overwegend bezwaar tegen het bijwonen van de zitting bestond derhalve niet (meer).

De Vereniging van TBS-advocaten heeft de voorzitter van de Raad voor de rechtspraak de heer Naves aangeschreven met het [verzoek](#) het uitgangspunt te hanteren dat zittingen betreffende TBS-gestelden in beginsel met fysieke aanwezigheid plaatsvinden, tenzij de TBS-gestelde afziet van dat recht. Vooralnog heeft dat niet tot een aanpassing van de LOVS-richtlijnen geleid. Wel heeft de heer Naves in een reactie aangegeven het LOVS te verzoeken om het voorschrift van artikel 131a lid 2 Sv opnieuw onder de aandacht van de strafkamers te brengen. Daarin staat dat de voorzitter beslist of van videoconferentie gebruik gemaakt wordt en dat hij alvorens dit te beslissen de te horen persoon of diens raadsman in de gelegenheid stelt hun mening kenbaar te maken over de toepassing van videoconferentie.

De Vereniging van TBS-advocaten heeft ook de voorzitter van TBS Nederland verzocht er bij TBS-klinieken op aan te dringen hun patiënten daadwerkelijk naar zitting te laten gaan als de rechtbank dat verlangt, verwijzende naar artikel 52 RVT. De voorzitter van TBS Nederland gaf aan zich ervan bewust te zijn dat klinieken hun patiënten daartoe in de gelegenheid moeten stellen, maar verzocht ook om begrip bij de advocatuur dat de steeds veranderende regelgeving snel schakelen soms lastig maakt.

Klacht tegen weigering naar zitting te laten gaan is niet-ontvankelijk

De vraag is of een klacht van een individuele TBS-gestelde tegen de weigering van een kliniek om TBS-gestelden naar zitting te laten gaan bij de CvT in behandeling kan worden genomen. De beklagcommissie uit de Commissie van Toezicht bij de Van Mesdagkliniek oordeelde op [13 oktober 2020](#) van niet en verklaarde klager niet-ontvankelijk. De CvT overwoog dat geen sprake was van een individuele beslissing, maar van algemeen beleid dat alle TBS-gestelden in die kliniek betrof. Daarmee is het dus geen beslissing in de zin van artikel 56 en 57 BVT, waartegen geklaagd kan worden. Dat kan wel als het algemene kliniekbeleid in strijd met hogere wetgeving is. Daarvan zou geen sprake zijn. Klager is in beroep gegaan.

Klagen tegen het intrekken van verloven i.v.m. Corona lijkt zinloos

Na de gedeeltelijke lockdown vanaf medio maart 2020 zijn alle verloven van TBS-gestelden ingetrokken. De klinieken beriepen zich daarbij op het landelijke beleid, waardoor de indruk ontstond dat de Minister de verloven had ingetrokken. De RSJ constateerde op [22 april 2020](#) dat daarvan geen sprake was en dat het hoofd van de inrichting de verloven had ingetrokken. Klager werd dan ook niet-ontvankelijk in het beroep verklaard. Daarop werd alsnog beklag bij de beklagcommissie van de commissie van toezicht ingesteld tegen de opschorting van het ongebeleide verlof. De beklagcommissie verklaarde klager daarin niet-ontvankelijk. Het zou een algemene noodmaatregel zijn die voor alle in de instelling verblijvende patiënten geldt en is dus niet klachtwaardig. Tegen die beslissing is beroep ingesteld bij de RSJ, die op [11 juni 2020](#) uitspraak deed. De RSJ vindt klager ook niet-ontvankelijk om dezelfde reden en merkt daarbij op dat de als tijdelijk bedoelde (algehele) opschorting van (on)begeleide verloven niet in strijd is met hogere wet- en/of regelgeving. Het gaat om een noodmaatregel die voortkomt uit landelijk getroffen maatregelen waarvan de instelling in beginsel niet afwijkend kan beslissen. Het beroep wordt ongegrond verklaard.

Onderzoek LAP naar uitstroom LFPZ (voorheen: longstay)

De LAP toetst alle door de FPC ingediende aanvragen voor plaatsing, voortzetting of beëindiging van plaatsing van TBS-gestelden in een LFPZ-voorziening en brengt hierover advies uit aan de Minister van Justitie en Veiligheid. Beoordeeld wordt of de eindverantwoordelijke behandelaar naar geldend psychiatrisch inzicht in alle redelijkheid tot de vaststelling heeft kunnen komen dat voortzetting van op verandering gerichte behandeling thans niet langer zinvol is en dat doorstroming naar een andere instelling waar het noodzakelijke niveau van zorg en beveiliging geboden kan worden, in het bijzonder een GGZ-instelling, niet mogelijk is. Zo niet, dan adviseert de LAP tot plaatsing in een LFPZ-voorziening. Op grond van het [Beleidskader LFPZ](#) beoordeelt de LAP vervolgens elke twee jaar of voortzetting van de LFPZ-indicatie nog gerechtvaardigd is.

De afgelopen periode heeft de LAP onderzoek verricht naar de uitstroom vanuit de LFPZ. De LAP heeft de status en verblijfplaats van alle LFPZ-patiënten onderzocht, die de LAP in de periode van 1 februari 2011 tot 1 november 2019 heeft beoordeeld, in totaal 223 personen. Op de peildatum bleken nog 98 patiënten in de LFPZ te verblijven. Er waren 26 patiënten overleden, van zeven patiënten was de TBS helemaal beëindigd, van 22 patiënten was de dwangverpleging voorwaardelijk beëindigd. Veertien patiënten ondergingen op de peildatum een nieuwe behandel poging in een FPC. De overige uitgestroomde patiënten verbleven in voorzieningen zoals de longcare, beschermde woonvoorzieningen, GGZ-instellingen, et cetera. Eén patiënt verbleef in een PI wegens recidive.

Het uitstroompercentage uit de LFPZ ligt hiermee rond de 50 %, waarbij er diverse casussen zijn waarin de betreffende TBS-gestelde binnen een periode van 2,5 tot 4 jaar de LFPZ is uitgestroomd. De LFPZ is dus zeker geen "eindstation". De LFPZ heeft tegenwoordig ook duidelijk een functie als tussenvoorziening, waar zonder behandeldruk nieuwe perspectieven worden gezocht en kunnen ontstaan voor de TBS-gestelde. Dat sluit aan bij de aanbevelingen van de RSJ in het advies '[Langdurig verblijf in de TBS](#)'.

Interne rechtspositie: welke wet is van toepassing?

In een aantal klinieken waar veel TBS-gestelden verblijven (zoals Hoeve Boschoord en De Woenselse Poort) gold de BVT al niet, maar was de Wet BOPZ van toepassing op de interne rechtspositie van de patiënten met een forensische titel. De Wet BOPZ is per 1 januari 2020 vervangen door de WvGGZ en de Wzd, die hun interne rechtspositie ook op aldaar verblijvende TBS-gestelden van toepassing verklaren (art. 49 Wzd en art. 9:1 WvGGZ). Voor een klacht zal dus eerst bekeken moeten worden welke wet van toepassing is. In alle FPK's is de WvGGZ van toepassing, maar in bijvoorbeeld alle instellingen van Trajectum geldt de Wzd. In de GGZ Eindhoven (waaronder De Woenselse Poort) geldt alleen de WvGGZ. De Van der Hoevenkliniek heeft twee locaties, te weten De Voorde in Amersfoort en De Wierde in Utrecht, waar de WvGGZ geldt voor de interne rechtspositie. Voor de gehele locatie aan de Willem Dreeslaan in Utrecht, geldt de BVT, net als voor alle andere FPC's. Beide zorgwetten kennen een eigen klachtrecht.

De **Wzd** (Wet zorg en dwang, vooral bedoeld voor verstandelijk gehandicapten en dementerenden) schrijft voor dat klachten op basis van de Wzd moeten worden beoordeeld door een externe klachtencommissie. Deze commissie bestaat uit representatieve organisaties van zorgaanbieders en van cliënten. De externe klachtencommissie doet een bindende uitspraak over klachten en kan de klager een schadevergoeding toekennen. De klacht kan vervolgens, zowel door de klager als door de zorgaanbieder en degene op wiens beslissing de klacht betrekking heeft, worden voorgelegd aan de rechtbank, waarna nog cassatie kan worden ingediend. Klachten kunnen onder meer worden ingediend over het besluit om onvrijwillige zorg in het zorgplan op te nemen, besluiten over uitvoering van onvrijwillige zorg op basis van het zorgplan of in onvoorziene situaties, klachten over de beoordeling van de wilsbekwaamheid van een cliënt en klachten over beslissingen van de Wzd-functionaris.

In het kader van de **WvGGZ** (Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg, vooral bedoeld voor mensen met een psychiatrische stoornis) kan een patiënt, zijn vertegenwoordiger of naaste een klacht indienen over beslissingen van de zorgverantwoordelijke, de geneesheer-directeur of de zorgaanbieder. De zorgaanbieder is aangesloten bij een onafhankelijke klachtencommissie. De klachtencommissie kan een schadevergoeding opleggen op grond van de redelijkheid en billijkheid. Ook hier kan beroep worden aangetekend bij de rechter. Voorbeelden van mogelijke klachten zijn klachten over vrijheidsbeperkingen, de uitvoering van de zorgmachtiging, een verzoek tot tijdelijke onderbreking of beëindiging van verplichte zorg en beslissingen rond het vaststellen van wilsonbekwaamheid. De patiëntenvertrouwenspersoon (pvp-er) kan de patiënt bijstaan als hij een klacht heeft. Het indienen van een klacht heeft geen opschortende werking voor de toepassing van de al gestarte verplichte zorg, wel kan daarvoor schorsing worden gevraagd bij diezelfde klachtencommissie.

Alle informatie over de Wzd en WvGGZ is te vinden op de website www.dwangindezorg.nl.

Beroep tegen weigering observatieplaatsing

Op grond van artikel 6.5 van de Wet forensische zorg kan een TBS-gestelde tijdelijk ter observatie elders (bijvoorbeeld in het PBC) worden geplaatst. Eerder was dit geregeld in artikel 13 BVT. De TBS-gestelde kan om zo'n observatieplaatsing vragen bij het ministerie. Artikel 69 BVT regelt de mogelijkheden van beroep tegen de beslissing daartoe (of de afwijzing van het verzoek). Ondanks dat de mogelijkheid van de observatieplaatsing nu in artikel 6.5 Wfz is geregeld, verwijst artikel 69 BVT nog naar artikel 13 BVT. Daaruit lijkt te volgen dat beroep niet (meer) mogelijk is, maar dat blijkt een vergissing. Er volgt een wetswijziging op dit punt. Tot die tijd lijkt de RSJ wel bereid om de afwijzing van de Minister van een verzoek tot een PBC-plaatsing te beoordelen, zoals blijkt uit de uitspraak van de RSJ van [22 juli 2020](https://www.rechtspraak.nl/Juridische%20praktijk/2020/07/22/20200722_001).

Artikel 2.3 Wet forensische zorg

Steeds vaker wordt door strafrechters toepassing gegeven aan artikel 2.3 Wfz, ook bij de beëindiging van de TBS-maatregel. Beleid is dat in zo'n geval twee advocaten worden toegevoegd: de TBS-advocaat en een WvGGZ-advocaat. Dat vergt enige afstemming tussen beide advocaten, zeker als een onbekende advocaat wordt toegevoegd. Overigens voegt niet elke rechtbank een WvGGZ-advocaat ambtshalve toe. In dat geval kan de WvGGZ-advocaat zelf een toevoeging (zonder eigen bijdrage) aanvragen bij de RvR. Door de lange wachtlijsten om WvGGZ-advocaat te kunnen worden, is het voor veel TBS-advocaten niet mogelijk om zich daarvoor in te schrijven en beide aspecten van de zaak te behandelen. Namens de Vereniging van TBS-advocaten is aan de Raad voor Rechtsbijstand verzocht om TBS-advocaten toch toe te voegen in dergelijke situaties, mits zij aantoonbaar aan de opleidingseisen van WvGGZ-advocaten voldoen. De Raad voor Rechtsbijstand hecht echter veel waarde aan de inschrijvingseis dat WvGGZ-advocaten jaarlijks tenminste 25 WvGGZ-zaken behandelen, wat niet haalbaar is als de advocaat niet ook op de WvGGZ-piketlijst staat (waarvoor juist de wachtlijsten bestaan).

Op grond van artikel 2.3 Wfz kan de strafrechter niet alleen een zorgmachtiging op grond van de WvGGZ opleggen, maar ook een rechterlijke machtiging op grond van de Wet zorg en dwang (Wzd). Die laatste wet is bedoeld voor geriatrische patiënten (dementerenden) en verstandelijk gehandicapten. Het is belangrijk te realiseren dat niet elke instelling geregistreerd staat als WvGG-instelling. Zo kunnen patiënten met een WvGGZ-zorgmachtiging niet verblijven in voorzieningen van Trajectum (o.a. Hoeve Boschoord, maar ook de beschermde woonvormen van Trajectum). Verblijft een TBS-gestelde in zo'n voorziening, dan moet de strafrechter kiezen voor een rechterlijke machtiging op grond van de Wzd. Dergelijke machtigingen kunnen echter minder snel verleend worden dan zorgmachtigingen. Een zorgmachtiging (WvGGZ) kan gegeven worden als verplichte zorg nodig wordt gevonden en het de verwachting is dat de patiënt daar niet altijd mee instemt. Voor het opleggen van een rechterlijke machtiging (Wzd) is vereist dat de patiënt niet alleen niet instemt met verplichte zorg, maar zich daar actief tegen verzet, dusdanig dat een behandeling niet mogelijk is. Is verplichte zorg nodig, maar is er geen sprake van verzet, dan kan de Wzd-instelling een indicatie bij CIZ aanvragen met een beroep op de Wet langdurige zorg. De Wzd is dan op die situatie van toepassing, wat betekent dat ook dan zorg tegen de wil van de patiënt verleend kan worden, inclusief fysieke beperkingen, toediening van medicatie, et cetera. Zo'n indicatie wordt echter veelal slechts verleend als bij de patiënt vóór diens achttiende levensjaar al een verstandelijke beperking is vastgesteld. Wordt zo'n indicatie wel verleend, dan is een rechterlijke machtiging pas nodig als de patiënt zich daadwerkelijk verzet tegen behandeling (fysiek of bijv. weglopen). Het is de verwachting dat de TBS-verlengingsrechter niet snel tot het opleggen van een rechterlijke machtiging (Wzd) over zal gaan, omdat vaak pas tot beëindiging van de TBS wordt besloten als de TBS-gestelde zich juist conformeert aan de behandeling en zorg wil accepteren (en zich daar dus niet tegen verzet).

Herziening richtlijn 'Psychiatrisch onderzoek en rapportage in strafzaken'

Op initiatief van de Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie wordt de richtlijn 'Psychiatrisch onderzoek en rapportage in strafzaken' herzien. Het doel van de richtlijn is waarborgen dat psychiaters volgens de meest recente wetenschappelijke inzichten hun rapportage kunnen uitvoeren. De richtlijn is gebaseerd op de professionele consensus over de beste praktijkvoering, verduidelijkt de onafhankelijke positionering van de psychiater bij het onderzoek en de rapportage Pro Justitia en waarborgt dat psychiaters hun rapportages afstemmen met gebruikers en andere disciplines. De richtlijn waarborgt bovendien dat psychiaters volgens kaders en mogelijkheden van de wetgeving hun rapportage kunnen uitvoeren en het verduidelijkt de kwaliteitsvoorwaarden van het psychiatrische onderzoek Pro Justitia. De richtlijn zal een implementatiehoofdstuk bevatten met praktische haalbare aanbevelingen en een evaluatie van de doelstellingen. Namens de Orde van Advocaten neemt lid van de Vereniging van TBS-advocaten Frank Koningsveld deel aan de werkgroep die de wijziging zal voorbereiden.

Wanneer moet er Pro Justitia-rapportage komen? (overgangsrecht 6 naar 4 jaar)

Het **huidige artikel 6:6:12 lid 3 Sv** verplicht het OM bij een vordering tot verlenging van de TBS een recent opgemaakt rapport van twee gedragsdeskundigen van verschillende disciplines (waaronder een psychiater) over te leggen als een verlenging wordt gevorderd waardoor de totale duur van de TBS met dwangverpleging een periode van **vier jaar** of van een veelvoud daarvan te boven gaat.

Tot deze wetswijziging in 2020 was deze verplichting neergelegd in **artikel 509o lid 4 Sv**. Tot 2018 moesten dergelijke rapportages pas overlegd worden als de **zes jaar** overschreden werden. Naar aanleiding van de aanbevelingen van de Taskforce Behandelduur TBS is afgesproken dat de pro justitia-rapportages eerder opgesteld zouden worden, na vier in plaats van zes jaar. Met deze second opinion beoogde men eerder in de behandeling een evaluatie te geven van het verloop en de effectiviteit van de behandeling met als doel eventuele behandelimpasses te voorkomen, wat weer een gunstig effect op de behandelduur zou kunnen hebben. Vooruitlopend op de wetswijziging heeft het Ministerie dit in [beleid](#) vastgelegd, waardoor voor alle verlengingen na 1 oktober 2016 de verplichting al bestond om elke vier jaar rapportages op te laten stellen. Op 1 juli 2018 is [artikel 509o Sv](#) gewijzigd, waardoor wettelijk werd vastgelegd dat rapportages na vier jaar in plaats van zes jaar overgelegd moeten worden. Daarna is per 1 januari 2020 artikel 509o Sv vervangen door artikel 6:6:12 Sv.

De wetswijziging in 2018 (van zes naar vier jaar) kende **overgangsrecht**, neergelegd in artikel XI van de [wijzigingswet](#): als er al eerder een zesjaarsrapportage was opgesteld, dan wordt, voor de noodzaak tot het uitbrengen van de volgende (vierjaars)rapportage, geteld vanaf het moment dat de laatste zesjaarsrapportage is opgesteld. Dit was om te voorkomen dat na die zesjaarsrapportage na twee jaar alweer rapportage opgesteld moest worden, als immers de achtjaarsgrens bereikt zou worden. Daarna wordt steeds geteld vanaf de laatste rapportage, aldus de [memorie van toelichting](#). Deze overgangsbepaling is ook (nu nog) van toepassing op artikel 6:6:12 Sv.

Rechtbanken lijken nu in alle gevallen te tellen vanaf de laatste rapportage, terwijl het **overgangsrecht alleen bedoeld is voor situaties waarin eerder een zesjaarsrapportage is opgesteld**. Wat moet er gebeuren als de eerste pro justitia-rapportage al een vierjaarsrapportage was? Voorheen werd strikt aan de zesjaarsgrens gehouden: als een TBS vijf jaar duurde en de vordering tot verlenging was twee jaar, dan werden er pro justitia-rapportages overgelegd. Verlengde de rechtbank de TBS op dat moment echter met slechts één jaar, dan werden het jaar daarop opnieuw rapportages overgelegd om dan alsnog die zesjaarsgrens te kunnen passeren. Het is de vraag hoe rechters hier nu mee omgaan. Het overgangsrecht lijkt immers alleen van toepassing op eerdere zesjaarsrapportages op grond van de oude wet en niet op eerdere vierjaarsrapportages op grond van de nieuwe regelgeving. Als bij een TBS-gestelde de TBS nu drie jaar duurt en de verlengingsvordering bedraagt twee jaar, dan moeten er rapportages worden overgelegd. Moeten er over een jaar opnieuw rapportages worden overgelegd als de rechtbank de TBS nu met slechts één jaar verlengt? De overgangsregeling lijkt hierop niet van toepassing te zijn en dus is artikel 6:6:12 Sv duidelijk: er zijn rapportages nodig als met de vordering de vierjaarsgrens overschreden wordt, ook als dergelijke rapportages het jaar daarvoor al uitgebracht waren.

Een interessant voorbeeld is de uitspraak van de rechtbank Den Haag van [30 juni 2020](#). De TBS was in 2007 ingegaan. Zesjaarsrapportages volgden in 2013. Vanaf 2016 gold het beleid (nog niet de wet) dat elke vier jaar gerapporteerd moest worden, waardoor in 2017 nieuwe pro justitia-rapportages werden uitgebracht. In 2020 werd een vordering tot verlenging met twee jaar ingediend, maar daarmee zou, na 2017, de vierjaarsgrens overschreden worden. De rechtbank telt vanaf 2017 en concludeert dat zij zonder nieuwe rapportages met slechts één jaar kan verlengen en doet dat. Kennelijk past de rechtbank het verder tellen vanaf de laatste rapportage ook toe als de laatste rapportage niet op grond van de oude wet (zoals in de overgangsbepaling staat) is uitgebracht, maar op basis van het sinds 2016 geldende beleid om na vier in plaats van zes jaar rapportages op te stellen.

Het aantal opleggingen TBS is na jarenlange stijging gedaald, aldus [de Rechtspraak](#)

Opgelegde TBS	2015	2016	2017	2018	2019
TBS met dwangverpleging	95	106	126	163	145
TBS met voorwaarden	51	68	82	87	73
Totaal	146	174	208	250	218

Aantal verlengingen

In 2019 beoordeelden rechters ruim 1200 verzoeken tot verlenging van een TBS-maatregel. Verreweg het grootste deel daarvan werd toegewezen: in 1040 gevallen (87%) werd de TBS verlengd.

Verlenging TBS	2015	2016	2017	2018	2019
Afwijzing	108	93	107	111	100
Verlenging	1183	1088	1078	991	1040
Overig	112	85	62	60	61

Uitgebrachte rapporten over knelpunten in de TBS

De **Inspectie Justitie en Veiligheid** heeft in 2020 twee rapporten uitgebracht over de tenuitvoerlegging van de TBS-maatregel. Het betreft een thematisch onderzoek naar de resocialisatie van TBS-gestelden ('[Geen kant meer op kunnen](#)') en een onderzoek naar aanleiding van een ernstig incident tijdens de resocialisatie van een TBS-gestelde in de [Oostvaarderskliniek](#).

De centrale vraag in het eerste onderzoek was: hoe behoudt (het hoofd behandeling van) een FPC de regie op de drie kritieke momenten in de resocialisatiefase van de TBS-gestelde en welke factoren zijn van invloed op het besluit tot het toekennen van meer vrijheden en verantwoordelijkheden? Die drie kritieke momenten zijn het moment van toekennen dan wel uitbreiden van verloven, het moment van interne overplaatsing en het moment van externe overplaatsing. Het onderzoek van de Inspectie heeft volgens het rapport inzichtelijk gemaakt bij welke randvoorwaarden het hoofd behandeling uitdagingen tegenkomt in het houden van de regie op het resocialisatietraject. Deze randvoorwaarden zijn: resocialisatie centraal, organisatie van de taakuitvoering, zicht op risicomanagement bij externe overplaatsing en gedegen toetsing. Knelpunten voor de regie-behandelaar zijn o.a. de druk op de instroom en het gebrek aan vervolgvoorzieningen, niet-optimale organisatorische factoren, zoals personeelsgebrek, waardoor er beperkte tijd, middelen en gelegenheid is om het traject goed vorm te geven, het ontbreken van een gedegen (brede) evaluatie van incidenten (bijv. ook de organisatorische factoren die daarbij een rol hebben gespeeld) en de complexe relatie tussen DJI en de FPC's en de soms gebrekkige overdracht naar vervolgvoorzieningen. De Inspectie concludeert dat sprake is van een dusdanig complex en opstapeling van factoren en omstandigheden dat het hoofd behandeling onder te grote druk staat. Het gevolg hiervan is dat een FPC te veel beperkt wordt in de mate waarop de regievoering op het resocialisatietraject plaats kan vinden. Het blijvend vinden van de balans tussen beide doelstellingen van de TBS-maatregel, bescherming van de maatschappij en resocialisatie van de TBS-gestelde, is dan niet langer gewaarborgd. De Inspectie oordeelt dat het laten voortbestaan van deze situatie, zonder voortvarend opvolging te geven aan de aanbevelingen, onverantwoord is.

Het tweede onderzoek betreft (het resocialisatietraject van) een individuele TBS-gestelde van de Oostvaarderskliniek, die ernstig gerecidiveerd heeft. De Inspectie concludeert daarbij dat de Oostvaarderskliniek onvoldoende de regie op het resocialisatietraject van betrokkene heeft gevoerd tijdens het proefverlof. Het tekort aan passende voorzieningen had een reden moeten zijn voor intensief risicomanagement en regie. De Inspectie stelt vast dat vanwege het ontbreken van duidelijke kaders op landelijk en lokaal niveau om op casusniveau af te stemmen, de Oostvaarderskliniek besluiten heeft genomen zonder kritische tegenspraak te benutten. Tegelijkertijd geldt dat in de proefverloffase de reclassering en de vervolgvoorziening niet om duidelijke kaders en taakverdelingen hebben gevraagd. De Inspectie stelt vast dat de Oostvaarderskliniek in de proefverloffase besluiten oer het resocialisatietraject nam die niet in overeenstemming waren met wat volgens het risicomanagement voor betrokkene nodig was. Het resocialisatietraject van betrokkene stakte vanwege een tekort aan passende vervolgvoorzieningen maar langer verblijven in de Oostvaarderskliniek zelf zou contraproductief zijn. Tegelijkertijd hield men rekening met een voorwaardelijke beëindiging.

Uit deze individuele casus wordt duidelijk hoe belangrijk het is dat de knelpunten die in het eerste rapport worden genoemd, opgelost worden. Ook in deze casus kan gezegd worden dat de regiebehandelaar 'knel' zat: de kliniek had erg veel moeite om een goede vervolgvoorziening te vinden, maar langer verblijf in het FPC zou contraproductief zijn. En als er geen stappen gezet zouden worden, terwijl dat wel nodig was, bestond de kans dat de rechtbank de dwangverpleging voorwaardelijk zou beëindigen om zodoende de uitstroom af te dwingen. Die vrees was reëel: de rechtbank had al in 2016 de mogelijkheden van een voorwaardelijke beëindiging van de dwangverpleging laten onderzoeken. Daarnaast blijkt uit het eerste rapport van de Inspectie dat sinds het aantal verloven zowel in absolute als in relatieve zin de laatste jaren lager is, het aantal voorwaardelijke beëindigingen van de dwangverpleging (mogelijk om die uitstroom af te dwingen) door de rechter stijgt.

Ook de **RSJ** heeft (op 26 mei 2020) een rapport ('[Langdurig in de TBS](#)') uitgebracht over de knelpunten die zorgen voor de stagnatie in door- en uitstroom van TBS-gestelden. Er zijn bijna 400 TBS-gestelden die langer dan acht jaar in de TBS verblijven, maar nauwelijks perspectief hebben op door- en uitstroom, hoewel voor een aanzienlijk deel van hen die mogelijkheid er in potentie wel is. De RSJ onderzocht welke factoren de voortgang van de behandeling belemmeren. Zo belemmeren generieke beleidsmaatregelen naar aanleiding van incidenten het leveren van maatwerk. Als voorbeelden worden het Teeven-jaar en de langer wordende periode van detentie voorafgaande aan de TBS-behandeling genoemd. Er zijn onvoldoende voorzieningen voor een goede door- en uitstroom en het negatieve imago van de TBS belemmert de uitstroom en het draagvlak bij en de financiering door gemeenten. Er is sprake van onvoldoende deskundig en ervaren personeel. Media en politici schetsen soms onrealistische verwachtingen.

De RSJ adviseert o.a.

- Het Teeven-jaar af te schaffen;
- De directe verantwoordelijkheid van de Minister bij individuele verlof- en voortgangsbepalingen te heroverwegen;
- Het laten starten van de behandeling na een derde van de detentieperiode;
- Investeringscapaciteit en structureel budget;
- Het geven van een reëel beeld van het TBS-stelsel in de politiek en media;
- Verbreding van de huidige LFPZ (longstay) tot een 'pauze- of perspectiefvoorziening' met een lage behandeldruk;
- Inzetten van zorgconferenties bij vroege stagnatie, mede om de behoefte aan door- en uitstroomplaatsen te inventariseren.

Naar aanleiding van de Inspectierapporten heeft **Minister Sander Dekker** op 14 oktober 2020 een [Kamerbrief met zijn beleidsreactie](#) ingediend. De Minister zegt daarin de knelpunten aan te zullen pakken door een grotere en kwalitatief betere capaciteit van vervolgvoorzieningen te realiseren en de regie op het resocialisatietraject te verbeteren door generiek genomen maatregelen te heroverwegen. Zo wordt de voor TBS-gestelden potentieel zeer belemmerende maatregel dat bij een onttrekking of recidive een jaar lang geen verlof wordt toegekend (het zgn. Teeven-jaar) afgeschaft. De Minister wil verder het forensisch psychiatrisch toezicht aanscherpen om de overdracht tijdens bijvoorbeeld proefverlof naar een vervolgvoorziening beter en de taakverdeling duidelijker te maken. Om de toetsing van verlofaanvragen te verbeteren, zal de AVT met de TBS-klinieken de bestaande processen evalueren, o.a. voor wat betreft de eisen die worden gesteld aan een wijziging van een verlofplan en de gevolgen voor een verlofmachtiging in geval van terugplaatsing van een TBS-gestelde naar een FPC. In de Reparatiewet forensische zorg wordt een duidelijke grondslag gegeven voor gegevensverstrekking (waaronder medische gegevens) aan de Inspectie zodat incidenten en onttrekkingen beter geëvalueerd kunnen worden.

Al in januari 2018 heeft de **Vereniging van TBS-advocaten** een [Manifest](#) opgesteld waarin vrijwel al deze punten werden benoemd.

Expertmeetings

Op 14 oktober 2020 vond een **expertmeeting** plaats over de **LFPZ** (longstay). Daar werden de knelpunten en recente ontwikkelingen die spelen in de LFPZ besproken. Enkele voorbeelden zijn het soms hoge aantal behandel pogingen (en daarbij overplaatsingen) dat wordt doorlopen voordat iemand in de LFPZ terecht komt, het verlofbeleid (onbegeleid verlof in het kader van een uitstroomplan kan maximaal twee jaar duren) en de korte duur van een observatieplaatsing vanuit de LFPZ. Deze onderwerpen worden ook benoemd in het rapport '[Langdurig in de TBS](#)' van de RSJ. De RSJ adviseert daarin een perspectiefafdeling in te richten om tegemoet te komen aan de vraag naar een voorziening bij een impasse in de behandeling. Bekeken werd waar verbeteringen kunnen worden aangebracht.

Op 11 november 2020 vond een **expertmeeting** plaats over **de gemaximeerde TBS**. Het Programma Forensische Zorg heeft onder meer geleid tot een probleemverkenning en vervolgens de wens tot nader onderzoek, het vormen van een werkgroep en het breed bespreken van verbetervoorstellen, leidende tot deze expertmeeting. Er zijn namelijk veel signalen uit het veld gekomen dat de gemaximeerde TBS knelpunten kent. Ook heeft de Inspectie Justitie en Veiligheid onlangs in het rapport "[Geen kant meer op kunnen](#)" het gebrek aan behandelmotivatie van TBS-gestelden met een gemaximeerde TBS benadrukt. Regelmatig zitten TBS-gestelden daardoor die vier jaar 'maar gewoon' uit (zeker nu de [Hoge Raad](#) heeft geoordeeld dat vier jaar echt vier jaar is en niet door middel van een voorwaardelijke beëindiging van de dwangverpleging langdurig kan worden verlengd), zonder dat sprake is geweest van een effectieve behandeling. TBS-gestelden met een gemaximeerde TBS zijn ook vaak de uitzondering op de groep, wat hun positie benadrukt. Door het gebrek aan een effectieve behandeling vormen zij na afloop van de TBS regelmatig nog een gevaar voor de samenleving (dit blijkt ook uit recidivecijfers over deze doelgroep). De bestaande voorzieningen bieden niet altijd een passende oplossing voor dit probleem. Er bestaat behoefte aan meer maatwerk. Het doel van de expertmeeting was het, met input van alle ketenpartners, geven van een advies aan de Minister voor Rechtsbescherming in de vorm van een verbetervoorstel.

Tijdens de bijeenkomst zijn in het bijzonder de volgende vragen aan de orde gekomen: Hoe zou de periode in TBS effectiever kunnen worden ingevuld (plaatsing in een andere setting)? Hoe zou meer maatwerk kunnen worden geboden en beter tegemoet kunnen worden gekomen aan wat de doelgroep nodig heeft? Is de maximering tot vier jaar überhaupt nog wenselijk? Hoe zou het alternatief eruit moeten zien? In hoeverre biedt de zorgmachtiging en gedragsbeïnvloedende en vrijheidsbenemende maatregel (GVM) soelaas na afloop van de maatregel?

Het Ministerie gaat aan de hand van hetgeen is besproken verbetervoorstellen formuleren. Afschaffing lijkt overigens geen optie te zijn.

Slachtoffers bij TBS-verlengingszittingen

Op 13 oktober 2019 heeft de Tweede Kamer ingestemd met de [Wet uitbreiding slachtofferrechten](#). Aan artikel 6:6:13 wordt een vierde lid toegevoegd, waarin staat dat als de verlengingsrechter de voorwaardelijke beëindiging van de dwangverpleging overweegt, het slachtoffer (bedoeld in artikel 51e lid 2 Sv) in de gelegenheid wordt gesteld een verklaring af te leggen, voor zover de voorwaarden gekoppeld aan die voorwaardelijke beëindiging worden besproken. De verklaring ziet uitsluitend op de voorwaarden die direct de belangen van het slachtoffer raken, zoals een contact- of straatverbod. De verklaring kan ook worden afgelegd door de personen, bedoeld in artikel 51e lid 3, 4, 7 en 8 Sv (zoals (stief)ouders of partner). De Eerste Kamer moet nog over deze wet stemmen, maar het is de verwachting dat de wet wel aangenomen wordt.

De reden voor deze wetswijziging is volgens de Minister dat het belangrijk is dat slachtoffers of nabestaanden rechtstreeks contact hebben met de rechter en kunnen vertellen waarom zij bescherming nodig hebben. Het moment waarop een dader weer terugkeert in de samenleving kan bij slachtoffers of nabestaanden boosheid, verdriet en angst veroorzaken. Zij worden op dat moment weer geconfronteerd met wat er is gebeurd. Door spreekrecht in te voeren tijdens de TBS-verlengingszittingen kunnen slachtoffers of nabestaanden zich uitlaten over de bijzondere voorwaarden die aan de voorwaardelijke beëindiging van TBS met dwangverpleging verbonden kunnen worden.

De Minister heeft in de wet echter niet geregeld wat de rechter vervolgens met de wensen van de slachtoffers moet doen. Het stellen van voorwaarden is bedoeld om recidive te verminderen, niet om te voldoen aan een wens van het slachtoffer. Zou een specifiek contactverbod nodig zijn om recidive te voorkomen, dan mag van de reclassering verwacht worden dat die voorwaarde al geadviseerd wordt. Het niet volgen van de wens van het slachtoffer kan voor extra teleurstelling bij dat slachtoffer leiden. Het is de vraag in hoeverre er daadwerkelijk behoefte bij slachtoffers bestaat om zich hierover uit te laten, nu slachtoffers en nabestaanden vrijwel nooit TBS-verlengingszittingen bijwonen. Tenslotte is van tevoren niet altijd duidelijk wanneer overgegaan wordt tot een voorwaardelijke beëindiging van de dwangverpleging.

Verlof ongewenst vreemdelingen

Voor vreemdelingen die geen verblijfsstatus hebben in Nederland, wordt in beginsel geen verlofmachtiging gegeven, met uitzondering van verlof ter voorbereiding op de repatriëring naar het land van herkomst. Eerder leidde dit al tot een voorwaardelijke beëindiging van de dwangverpleging van een TBS-gestelde zonder verblijfsstatus in Nederland, van wie gezegd werd dat het recidivegevaar laag genoeg was voor een verblijf buiten een FPC. Het Gerechtshof oordeelde op [30 oktober 2014](#) dat een langer verblijf in een FPC zonder mogelijkheden van verlof in strijd is met het discriminatieverbod van artikel 14 EVRM in samenhang met artikel 5 EVRM, omdat niet binnen afzienbare termijn repatriëring met toepassing van artikel 38la Sr viel te verwachten, waardoor de TBS-gestelde in feite in een uitzichtloze situatie is komen te verkeren.

Een andere mogelijkheid om verloven af te dwingen, is de civielrechtelijke weg. Op [15 september 2016](#) oordeelde de voorzieningenrechter dat het weigeren van een verlofmachtiging in strijd is met diverse bepalingen van het EVRM en de daarop gebaseerde jurisprudentie van het EHRM. De voorzieningenrechter beval in dit geval (de TBS-gestelde had al 20 jaar TBS en was niet uitzetbaar) de Staatssecretaris een verlofmachtiging te verlenen als de verblijfsrechtelijke status van de TBS-gestelde het enige beletsel daartoe was.

De Staat is tegen deze beslissing in hoger beroep gegaan. Op [29 augustus 2017](#) heeft het Gerechtshof Den Haag de beslissing van de rechtbank vernietigd, waardoor er geen verplichting meer bestond om een verlofmachtiging te geven. Dat had echter enkel te maken met de gewijzigde omstandigheden (de TBS-gestelde leek inmiddels wel zicht op repatriëring te hebben en had ter voorbereiding daarop begeleide verloven gekregen) waardoor er geen spoedeisend belang meer was. Het Hof overweegt: de conclusie luidt dat de voorzieningenrechter in eerste aanleg terecht heeft geoordeeld dat de weigering van de Staatssecretaris om een machtiging af te geven om de enkele reden dat de TBS-gestelde geen verblijfsvergunning heeft en er geen mogelijkheid van repatriëring bestond, in strijd is met het EVRM. Voor de goede orde merkt het Hof op dat dit betekent dat het enkele feit dat een verblijfstitel ontbreekt ook in de toekomst geen voldoende grond kan vormen voor het weigeren van een machtiging, mocht blijken dat repatriëring (toch) niet mogelijk is. Dat de gevraagde voorziening thans niet wordt toegewezen is uitsluitend omdat daarbij op dit moment geen spoedeisend belang bestaat.

De Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (RSJ) gaat op verzoek van de Minister voor Rechtsbescherming een advies uitbrengen over vreemdelingen in de TBS.

Jurisprudentie TBS

Hervatting verpleging onder gelijktijdige voorwaardelijke beëindiging ervan om duur TBS te verlengen

[Rechtbank Den Haag, 1 september 2020](#)

De TBS met voorwaardelijk beëindigde dwangverpleging zou van rechtswege (op korte termijn) na negen jaar aflopen. Dat werd niet wenselijk geacht, gelet op de overtreding van de voorwaarden en het hoge recidiverisico. Ondertussen was het huidige risicomangement wel adequaat en toereikend. De rechtbank gaat over tot hervatting van de dwangverpleging onder gelijktijdige voorwaardelijke beëindiging ervan, zodat de situatie feitelijk niet anders wordt, maar de maatregel onbepaald in tijd kan voortduren. Overwogen wordt nog dat het kader van de Wet zorg en dwang in dit geval geen afdoende alternatief is voor het TBS-kader omdat bij een rechterlijke machtiging de noodzakelijke handhavingmogelijkheden (sanctionering van het overtreden van voorwaarden) ontbreken.

TBS is disproportioneel en wordt niet opgelegd, zorgmachtiging niet mogelijk

[Rechtbank Noord-Nederland, 30 juni 2020](#)

Veroordeling voor diverse bedreigingen en vernieling. Er is sprake van een stoornis. Op verzoek van de rechtbank heeft het OM de mogelijkheden van een zorgmachtiging onderzocht, maar het OM besluit om geen verzoekschrift daartoe in te dienen en weigert de onderliggende stukken aan de rechtbank te overleggen. Daardoor kan de rechtbank niet ambtshalve overgaan tot het afgeven van een zorgmachtiging. De rechtbank volstaat met een (forse) gevangenisstraf en legt niet de geëiste TBS op omdat die disproportioneel zou zijn.

Premature vordering: OM is ontvankelijk**Rechtbank Zeeland-West-Brabant, 10 september 2020**

Door een onjuiste door DJI aangeleverde expiratiedatum dient het OM de vordering tot verlenging van de TBS (3 ½ maand) te vroeg in. Volgens de rechtbank mag het OM op die gegevens vertrouwen en is daarom ontvankelijk in de vordering, waarbij de rechtbank er op wijst dat als de vordering te laat zou zijn ingediend, daaraan in beginsel ook geen consequenties worden verbonden, zeker niet nu de TBS-gestelde niet in zijn belangen is geschaad. Verlenging TBS met twee jaar onder gelijktijdige voorwaardelijke beëindiging van de dwangverpleging.

NB: niet alleen het OM was prematuur met de vordering, ook de rechtbank verlengde de TBS anderhalve maand voor de werkelijke expiratiedatum. Daarmee werd overigens wel weer voldaan aan het bepaalde in artikel 6:6:13 Sv, dat bepaalt dat de zitting binnen twee maanden na de indiening van de vordering van het OM tot verlenging moet plaatsvinden.

Thijs H: geen volledige ontoerekeningsvatbaarheid ondanks advies PBC**Advies rechtbank: eerdere ingangsdatum TBS****Rechtbank Limburg, 30 juli 2020**

Het PBC adviseert Thijs H. volledig ontoerekeningsvatbaar te verklaren. De rechtbank volgt dit niet en legt 18 jaar en TBS op. Wel adviseert de rechtbank conform artikel 37b lid 2 Sr om al na een derde deel van de gevangenisstraf te starten met de TBS-behandeling, gelet op zijn jonge leeftijd, de noodzaak van behandeling en de verminderde kans op succes naarmate de gevangenisstraf langer duurt.

NB: als de TBS afgerond is vóór de officiële VI-datum, moet Thijs H. daarna tot de VI-datum alsnog de gevangenisstraf uitzitten. Maar de TBS zal waarschijnlijk niet vóór de VI-datum afgerond kunnen zijn, omdat hij tot de VI-datum nog geen verloven kan krijgen: artikel 2 lid 5 van de [Verlofregeling TBS](#) verbiedt verloven vóór de VI-datum

NB: Thijs H. is in hoger beroep gegaan. Bij veroordeling tot een gevangenisstraf in hoger beroep zal de nieuwe VI-regeling gelden. Bij dezelfde straf begint de VI dan pas na 16 jaar i.p.v. na (nu) 12 jaar.

Geen automatische voorwaardelijke beëindiging na jaar proefverlof**Rechtbank Rotterdam, 25 mei 2020**

In het op 1 januari 2020 in werking getreden artikel 6:6:10 lid 3 Sv staat dat, indien het proefverlof van een TBS-gestelde tenminste twaalf maanden onafgebroken heeft voortgeduurd, zonder dat in deze periode de TBS is verlengd, de dwangverpleging van rechtswege voorwaardelijk wordt beëindigd. Dit in tegenstelling tot het oude artikel 38h lid 1 Sr, waarin staat dat onder die omstandigheden de rechter kan beslissen om de verpleging voorwaardelijk te beëindigen. Op 16 april 2020 is daarom het wetsvoorstel Spoedreparatiewet USB ingediend, waarin lid 3 van artikel 6:6:10 Sv wordt gewijzigd in die zin dat de dwangverpleging niet 'wordt beëindigd', maar door de rechter 'kan worden beëindigd'. De rechtbank meent daarom dat sprake was van een evidente misslag van de wetgever en dat niet is bedoeld de TBS [bedoeld wordt: de dwangverpleging voorwaardelijk] te laten eindigen zonder tussenkomst van de rechter. De rechtbank ging er dan ook vanuit dat de dwangverpleging nog steeds van kracht is. Het (subsidiare) verzoek van de TBS-gestelde om in dat geval de dwangverpleging alsnog voorwaardelijk te beëindigen wordt afgewezen.

NB: inmiddels is lid 3 van artikel 6:6:10 Sv aangepast.

Uitlokken van ontucht via sociale media kan 'gewelddelict' opleveren (niet gemaximeerde TBS). Voor grooming kan geen TBS opgelegd worden**Hoge Raad, 23 juni 2020**

TBS werd opgelegd voor (een poging tot en) het uitlokken van ontucht door zich op sociale media voor te doen als minderjarig meisje en minderjarige jongens te bewegen ontuchtige handelingen met zichzelf te plegen (art. 248a Sr) en grooming (art. 248e Sr). De vraag is of deze feiten zijn aan te merken als gewelddelicten in de zin van artikel 38e lid 1 Sr en dus of de TBS al dan niet gemaximeerd is. De veroordeelde heeft de minderjarige immers niet zelf aangeraakt (er was geen 'lijfelijk contact'), noch is hij in de fysieke nabijheid van de minderjarige geweest. De Hoge Raad meent dat in zo'n geval toch sprake kan zijn van een 'gewelddelict', immers was sprake van misdrijven gericht tegen of gevaar hebben veroorzaakt voor de onaantastbaarheid van het lichaam van een ander.

Voor de grooming had geen TBS opgelegd kunnen worden, nu de strafbedreiging daarvoor minder dan vier jaar is en dit feit niet expliciet wordt genoemd als feit waarvoor TBS opgelegd kan worden (art. 37a lid 1 sub 2 Sr).

Gemaximeerde TBS (inhoudelijke strafzaak)

Verbale bedreigingen niet onmiskenbaar gericht tegen onaantastbaarheid van het lichaam

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, 10 augustus 2020

De rechtbank in eerste aanleg ([Rechtbank Midden-Nederland, 17 december 2019](#)) oordeelde bij de oplegging van de TBS dat reëel was dat de (tal van) verbale bedreigingen uitgevoerd zouden worden en verklaarde de TBS niet gemaximeerd. Het Hof meent dat de bedreigingen echter **niet onmiskenbaar gericht waren** tegen de onaantastbaarheid van het lichaam en dat het dossier verder **onvoldoende aanknopingspunten** biedt voor het oordeel dat het misdrijf wel gericht was tegen of gevaar veroorzaakt voor de onaantastbaarheid van het lichaam van een of meer personen en verklaart de TBS gemaximeerd. Daarnaast wordt de maatregel strekkende tot gedragsbeïnvloeding of vrijheidsbeperking (Wet langdurig toezicht, art. 38z Sr) opgelegd.

Toch geen hervatting dwangverpleging na hoger beroep

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, 30 juli 2020

De rechtbank beslist tot hervatting van de dwangverpleging na het overtreden van de voorwaarden, maar het Gerechtshof heeft die vordering alsnog afgewezen en de voorwaardelijke beëindiging van de dwangverpleging (onder aanpassing van de voorwaarden) in stand gelaten. De reclassering had namelijk aangegeven dat een voorziening beschikbaar was waar het resocialisatieproces op een verantwoorde wijze kan worden voortgezet in het kader van een voorwaardelijk beëindigde dwangverpleging.

Problemen rond de dadelijke uitvoerbaarheid TBS met voorwaarden

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, 11 juni 2020

De rechtbank heeft TBS met voorwaarden opgelegd en die dadelijk uitvoerbaar verklaard. De verdachte is tegen dat vonnis in hoger beroep gegaan. Hangende dat hoger beroep vordert het OM de hervatting van de dwangverpleging, mede omdat de behandeling in de FPA stagneert omdat de TBS-gestelde volhardt in zijn ontkenning het strafbare feit gepleegd te hebben. Met dit laatste heeft hij ook een procesbelang, omdat hij immers nog in hoger beroep is tegen de veroordeling door de rechtbank. Het Gerechtshof ziet termen voor voortzetting van de TBS met voorwaarden, maar evenzeer voor omzetting naar een TBS met dwangverpleging. Op dit moment acht het Gerechtshof het niet gewenst en ook niet nodig om vooruit te lopen op het eindoordeel van het Gerechtshof in de inhoudelijke strafzaak, want het ziet een mogelijkheid om in afwachting van dat oordeel met verhoging van het beveiligingsniveau de TBS met voorwaarden te laten voortduren. Dat kan door de TBS-gestelde te plaatsen in een FPK en daartoe de voorwaarden te wijzigen. Daarbij is van belang dat er geen aanwijzingen zijn voor de aanwezigheid van een acuut delictgevaar dat nu al tot een omzetting in een TBS met dwangverpleging zou nopen.

Klacht over te hoge temperaturen in verblijfsruimte FPC De Kijvelanden

Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming, 22 juni 2020

Een in FPC De Kijvelanden verblijvende TBS-gestelde heeft (net als vrijwel al zijn afdelingsgenoten) een klacht ingediend over de zeer hoog oplopende temperaturen in zijn persoonlijke verblijfsruimte (39 graden Celsius in de avond). Daarbij werd een beroep gedaan op de [Regeling eisen persoonlijke verblijfsruimte justitiële tbs-inrichtingen](#) (hierna: de Regeling). Bij beslissing van [9 december 2019](#) heeft de beklagcommissie hem in zijn klacht ontvankelijk en de klacht gegrond verklaard. De Kijvelanden gaat in beroep. De RSJ oordeelt dat er met een beroep op deze Regeling geen beklachtrecht bestaat. Artikel 56 BVT limiteert welke beslissingen beklagwaardig zijn. Het moet gaan om beschreven beslissingen dan wel een andere beslissing die schending van een in de wet- of regelgeving of een verdrag neergelegd recht oplevert, eventueel door het niet naleven van een in de wet rond dat recht neergelegde zorgplicht. In de Regeling is geen recht noch een daarmee samenhangende zorgplicht opgenomen wat betreft de mogelijkheid van het koelen van de persoonlijke verblijfsruimte. Een beroep op de [Europese Gevangenisregels](#) (EPR) komt klager ook niet toe, nu de EPR enkel internationale aanbevelingen inhouden en de status van 'soft law' hebben.

Klager was volgens de RSJ toch ontvankelijk in zijn klacht bij de beklagcommissie, omdat hij stelde dat sprake zou zijn van schending van artikel 3 EVRM, te weten een verbod op onmenselijke of vernederende behandeling. De RSJ verklaart het beroep van De Kijvelanden evenwel gegrond omdat geen schending van artikel 3 EVRM wordt vastgesteld. De TBS-gestelde gaat in beroep bij het EHRM.

Wet USB biedt geen zelfstandige mogelijkheid van hoger beroep tegen gestelde voorwaarden bij PIJ - Overzichtsarrest

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, 25 juni 2020

In deze uitspraak zet het Gerechtshof uitgebreid uiteen wat de geldende regelgeving is omtrent PIJ-verlengingen, mede gelet op de wijzigingen door de Wet USB en de uitgebleven aanpassing van artikelen waarnaar verwezen wordt. Ook gaat het in op het doel van de voorwaardelijk beëindigde PIJ.

De rechtbank verlengt de voorwaardelijk beëindigde PIJ en stelt daaraan bijzondere voorwaarden (o.g.v. artikel 6:6:32 lid 3 Sv). De jeugdige gaat tegen beide beslissingen in hoger beroep. Tegen de beslissing tot het stellen van bijzondere voorwaarden staat op grond van de Wet USB echter geen hoger beroep open (art. 6:6:37 lid 3 Sv). In dit geval kon dat wel omdat de aanvulling van de bijzondere voorwaarden in dezelfde beslissing stond als de verlenging van de voorwaardelijk beëindigde PIJ en omdat er tussen de voorwaardelijke beëindiging van een PIJ en de daaraan te stellen voorwaarden een duidelijk verband bestaat. Daarnaast is de ambtshalve bevoegdheid van de rechter tot het stellen van voorwaarden (art. 6:6:32 lid 3 Sv) reden dat de wetgever heeft beoogd de rechter de vrijheid te geven de voorwaarden te stellen of te wijzigen in zaken die om andere redenen aan hem zijn voorgelegd en dus is het Gerechtshof altijd bevoegd om ook hiernaar te kijken.

Het Gerechtshof overweegt verder nog dat het stelsel van voorwaardelijke beëindiging is ingevoerd om te voorzien in een periode van nazorg aansluitend aan het verblijf van de jeugdige in een inrichting. Deze periode staat in het teken van een goede terugkeer in de maatschappij, om op deze wijze de resultaten zeker te stellen van de behandeling en resocialisatie die heeft plaatsgevonden onder de vigeur van de maatregel. De voorwaardelijk beëindigde PIJ (en de daarbij behorende voorwaarden) vormen een dwingend kader om de jeugdige tot medewerking aan het nazorgtraject te bewegen. Bij de beoordeling of de duur ervan verlengd moet worden, dient de rechter dit in zijn afweging te betrekken. Aspecten die ook bij de verlenging van de maatregel een rol spelen, zoals recidivegevaar en het belang van de ontwikkeling van de jeugdige, zijn daarbij van belang, maar niet noodzakelijkerwijs bepalend.

PIJ is ultimum remedium; voorwaardelijke PIJ wordt opgelegd bij volledige ontoerekeningsvatbaarheid, mede omdat verloven dan flexibeler gegeven kunnen worden

Gerechtshof Amsterdam, 10 september 2020

De verdachte van poging doodslag en zware mishandeling is volledig ontoerekeningsvatbaar. De verwachting is dat binnen een voorwaardelijke PIJ voldoende mogelijkheden zijn om haar te resocialiseren en het recidivegevaar tot een aanvaardbaar niveau terug te brengen. Bij terugval binnen de proeftijd van twee jaar kan op grond van artikel 6:6:32 lid 6 Sv zo nodig alsnog een omzetting in een onvoorwaardelijke PIJ worden gevorderd.

Haar behandelaar van de GGZ Eindhoven (Catamaran) overweegt in haar advies daartoe dat voor verloven bij een onvoorwaardelijke PIJ toestemming van het Ministerie nodig is en dat tot vertragingen leidt en de resocialisatie minder flexibel en de behandeling daarmee minder effectief maakt. Het Hof overweegt dat een onvoorwaardelijke PIJ-maatregel een ultimum remedium is.

NB: Voor TBS geldt dat niet.

Stellen van voorwaarden bij beëindiging PIJ

Rechtbank Midden-Nederland, 6 juli 2020

OM vordert verlenging van de PIJ met één jaar, de kliniek adviseert voorwaardelijke beëindiging van de maatregel. De vordering verlenging PIJ wordt door de rechtbank afgewezen. De rechtbank overweegt dat de PIJ-maatregel voorwaardelijk zal eindigen als bedoeld in artikel 6:2:22 Sv. De rechtbank vindt het wel noodzakelijk dat aan deze (automatische) voorwaardelijke beëindiging de voorwaarden worden gesteld zoals die geadviseerd zijn door de reclassering.

Voorwaardelijk beëindigde PIJ eindigt van rechtswege na een jaar als daarvóór niet onherroepelijk is beslist op een vordering tot verlenging ervan
Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, 30 juli 2020

Gevorderd wordt de verlenging van een voorwaardelijk beëindigde PIJ-maatregel. De rechtbank had de voorwaardelijk beëindigde PIJ verlengd, maar deed dat pas een jaar nadat die voorwaardelijk was beëindigd. Op grond van artikel 77ta lid 2 Sr eindigt een voorwaardelijk beëindigde PIJ-maatregel van rechtswege onvoorwaardelijk na een jaar. Dat artikel bepaalt dat verlenging van de voorwaardelijk beëindigde PIJ mogelijk is, maar regelt niet dat die voortduurt in de periode dat een vordering tot verlenging aanhangig is. Artikel 6:6:32 lid 1 Sv verklaart artikel 6:6:11 Sv namelijk niet van overeenkomstige toepassing. Het Gerechtshof acht die ook niet van toepassing omdat de wetsgeschiedenis noch de systematiek van de wet daarvoor aanknopingspunten geeft. Herstel van deze vermeende omissie in de wet is aan de wetgever. Daarom is de voorwaardelijk beëindigde PIJ van rechtswege onvoorwaardelijk beëindigd. Dat dit ongewenste maatschappelijke consequenties kan hebben, is mede gelet op het stilzitten van de wetgever onvoldoende om een ruimere uitleg te geven aan de wet, aldus het Gerechtshof.

Verlenging PIJ voor verbale bedreiging

Hoge Raad, 25 augustus 2020

Verlenging van de PIJ-maatregel kan alleen (artikel 77t (oud) Sr) als het feit gericht is tegen of gevaar veroorzaakt voor de onaantastbaarheid van het lichaam. In dit geval was sprake van verbale bedreigingen met de dood. Toch kan een PIJ-maatregel in zo'n geval verlengd worden als het feit voorafgegaan, vergezeld of gevolgd werd door niet-verbaal agressief gedrag ten opzichte van de bedreigde dan wel op enigerlei wijze werd ondersteund, alsmede of aannemelijk is dat de bedreiging zou worden uitgevoerd. In dit geval was er agressief gedrag aan voorafgegaan en hielden sommigen er rekening mee dat de bedreigingen zouden worden uitgevoerd.

NB: Dit criterium is hetzelfde als bij de vraag of een TBS al dan niet gemaximeerd is bij een verbale bedreiging. In deze uitspraak wordt expliciet verwezen naar het [standaardarrest](#) hierover (bij TBS) uit 2013.

Recent gebruikte de **Rechtbank Gelderland (27 augustus 2020)** dezelfde overweging bij de oplegging van een TBS: nu de verbale bedreigingen met de dood niet zijn voorafgegaan, vergezeld of gevolgd door niet-verbaal agressief gedrag is sprake van een gemaximeerde TBS.